

Kristillisdemokraattien ilmasto- ja energiaohjelma 2019

20.3.2019 / Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Yleisperiaatteita

Ilmastonmuutos on globaali ongelma, joka koskettaa suoraan tai välillisesti jokaista planeettamme asukasta. Huoli maapallon tulevaisuudesta on otettava vakavasti. Ylisukupolvinen ajattelu on kristillisdemokraattisen arvomaailman ytimessä.

Ympäristön tuhoutuminen ja yhteiskuntien sosiaalisen rakenteen rapautuminen kulkevat usein käsi kädessä. Mikäli ympäristön tila, luonnon ekosysteemit ja ihmisten elinolosuhteet heikkenevät liikaa, seurauksena on äärimmillään massiivisia muuttoliikkeitä ja muita yhteiskunnallisia haasteita. Ilmastonmuutosta ja sen torjuntaa ei voi erottaa inhimillisistä tekijöistä sekä sosiaalisesta vastuusta.

Tarvitsemme vision yhteiskunnasta, jossa talous, sosiaalinen kehitys sekä ympäristönsuojelu kehittyvät paremmassa sopusoinnussa kuin tänään. Syvällisen arvokeskustelun lisäksi tarvitaan analyysi teknologisen kehityksen myötä avautuvista uusista mahdollisuuksista rakentaa kestävämpää yhteiskuntaa. Kristillisdemokraattinen talouspoliittinen ajattelu (ns. sosiaalinen markkinatalous) tukee vastuuta ympäristöstä ja kiinnittää huomiota ihmisten ja ihmisryhmien välisiin suhteisiin.

Ympäristöpolitiikassa katseen tulee olla tavoitteissa ja päämäärissä. Keinojen suhteen haluamme jättää liikkumavaraa jo siksikin, että teknologia kehittyy monella alalla hyvin nopeasti. Myöskään omavaraisuus- ja huoltovarmuusnäkökohtia ei tule unohtaa.

Yksilön näkökulmasta ilmastonmuutoksen torjunnassa ja siihen varautumisessa on paljolti kyse arvoista ja elämän tavoitteista. Niihin vaikutetaan ensisijaisesti muualla kuin hallinnon ja julkisen sektorin kautta. Esimerkiksi verotuksella voidaan kuitenkin yksilöille luoda kannusteita toimia pidemmän tähtäimen kestävyyttä edistäen. Yksilön vaikutusmahdollisuudet ovat kuitenkin rajalliset. Ilmastonmuutoksen hillinnässä ja varautumisessa täytyy huomioida valtava määrä yhteiskunnan osatekijöitä, kuten elinkeinoelämä, teollisuus, työntekijät, alueellisuus, osaaminen ja koulutus, kansalaistoimijat, ja niin edelleen, sekä näiden välisiä riippuvuussuhteita ja kytköksiä.

Vastuuta kannetaan monella eri tasolla. Kansainvälisellä tasolla ovat globaalit sopimukset ja Suomen tapauksessa erityisesti EU-tason tavoitteet sekä toimenpiteet. Kansallisella tasolla ovat Suomen omat toimenpiteet ja asiat, joista päätetään täällä. Tähän kuuluvat esimerkiksi strategiset investoinnit infrastruktuuriin ja energiaan, sekä esimerkiksi rakennettuun ympäristöön liittyvä sääntely. Myös vero-ohjaus sekä muut kansalliset päätökset, joilla voidaan hillitä haitallista kehitystä tai kannustaa myönteiseen kuuluvat tähän.

Kansainvälinen	Kansallinen	Kunnat ja kansalaiset
<ul style="list-style-type: none"> • Energiamarkkina • Päästökauppa • Lento- ja laivaliikenne • Päästötavoitteet • Vastuunjako (saastuttaja maksaa) 	<ul style="list-style-type: none"> • Perusenergiaratkaisut • Liikenneinfra ja -palvelut • Rakennettu ympäristö • Teollisuuden toimintaedellytykset • TKI-investoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnallisten palveluiden tuotanto • Julkiset hankinnat • Yksilöiden elämäntapavalinnat (ruoka, asuminen, liikkuminen ym.) • Kotitalouksien energiaratkaisut ym.

KANSAINVÄLINEN TASO

Ilmastonmuutoksen hillintä vaatii globaalia näkökulmaa

Ympäristöhaasteiden globaali luonne on huomioitava ilmastonmuutokseen liittyvässä keskustelussa ja päätöksenteossa. Suomen merkittävin rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä on kehittää teknologisia ratkaisuja ja toimintamalleja, joita muut maat voivat hyödyntää (vrt. suomalainen koululaitos, jota käydään ulkomailta ihmettelemässä).

Teknologia kehittyy monilla aloilla huimaa vauhtia. Suomella on teknologista edelläkävijyyttä esimerkiksi biopohjaisissa polttonesteissä ja geotermisessä energiassa. Lisäksi Suomessakin tutkitaan muun muassa aurinkokenno- ja polttokennoteknologiaa, biokaasun tehokkaampaa keräämistä ja hyödyntämistä liikennekäytössä, hiilen tehokkaampaa sitomista maatalousmaahan (hiiliviljelyä), ruoan energiatehokasta bioprosessituotantoa ja niin edelleen. Myös hiilidioksidin talteenottoa ilmakehästä tutkitaan ympäri maailmaa, ydinvoimateknologia kehittyy kohti pienempiä sarjavalmistettavia reaktoreita ja fuusioenergiankin tutkimus jatkuu.

Kaikesta huolimatta maapallon energiantarpeesta noin 80 % tuotetaan yhä fossiilisella energialla. Fossiilisten polttoaineiden käyttö kasvaa, vaikka muutamissa suurissa maissa, kuten Kiinassa hiilen käytön kasvu on taittunut. Myös EU-maista esim. Saksassa sähköstään tuotetaan edelleen puolet fossiilisilla polttoaineilla ja Puolassa yli 75%. Uuden teknologian innovoinnista kokonaiseen energijärjestelmän murrokseen on pitkä matka. Energijärjestelmän muutos globaalitasolla vie vuosikymmeniä, sillä voimalaitosinvestoinnit ovat kalliita ja pitkäikäisiä.

Suomi ja muut Pohjoismaat pyrkivät olemaan EU:n sisällä tiukempaa ilmastolinjaa ajava maaryhmä, jolla on EU:n kautta myös globaali merkitys. Globaalista "ilmastojohtajuudesta" käydään tällä hetkellä imagokisaa EU:n ja Kiinan välillä.

Kansainvälisten ilmastopimusten (Kyoto, Pariisi) onnistumisesta päästöjen vähentämisessä ollaan montaa mieltä. Toisten maiden näkökulmasta ilmastopimukset eivät ole reilu pelikenttä: jotkut maat saavat yhä lisätä päästöjä merkittävästikin, kun taas toisille asetetaan kunnianhimoiset tavoitteet.

Ilmastopolitiikka on kokonaisuuksien hahmottamista

Ilmastomuutoksen kaltaisten globaalien ongelmien ratkaisuun tarvitaan kaikkien valtioiden sekä elinkeinoelämän ponnistuksia, yhteisiä normeja, yhteistyötä, teknologian siirtoa sekä rahoitusjärjestelyjä teollisuusmaiden ja kehittyvien maiden välillä. Tärkein tavoite ilmastomuutoksen hillinnässä on vähentää ja lopettaa fossiilisten polttoaineiden käyttö. Tämä on myös Suomen talouden etujen mukaista, sillä fossiilipolttoaineet ovat tuontienergiaa.

Ilmastopäästöjen laskennassa on pitkään kiinnitetty huomiota vain jollain alueella tuotettuihin päästöihin. Vaikka EU-alueella CO₂-päästöt ovatkin vähentyneet, kokonaispäästömme ovat lisääntyneet, jos myös muualla tuotettujen tuotteiden kulutus lasketaan mukaan. Päästöjen ohella olemme ulkoistaneet myös työpaikkoja.

Koska haasteet ovat globaaleja ja maailma on verkottunut ja hyvin keskinäisriippuvainen sekä ekologisesti, että kauppasuhteiden kautta, tiukka yhden maan ilmastotoimiin tai vain muutamiin mittareihin tuijottaminen voi johtaa ns. osaoptimointiin, joka tuottaa sekä suomalaisen yhteiskunnan, elinkeinoelämän, että myös ilmastomuutoksen torjunnan kannalta epäoptimaalisia ratkaisuja. Yksi tällainen asia olisi energiaintensiivisen teollisuuden poistuminen maasta halvempien tuotantokustannusten maihin. Runsaasti sähköä käyttävälle ja ylijäämälämpöä tuottavalle teollisuudelle, kuten metalliteollisuus tai palvelinkeskukset, pohjoiset alueet ovatärkevin sijoituspaikka, sillä ylijäämälämpö hyödynnetään täällä kaukolämmöntuotantoon.

Päästökauppa

Ilmastopäästöjä onärkevintä vähentää ensin siellä, missä se vaatii taloudellisesti pienimmät panokset ja aiheuttaa vähiten muita ulkoisvaikutuksia. EU:n päästökauppa ja muut ympäristönormit ohjaavat teollisuutta uudistumaan ympäristöystävällisemmäksi. Päästökauppa on EU:n sisäinen mekanismi, jolla tavoitellaan päästöjen vähentämistä siten, että eniten saastuttavat lähteet kannattaa sulkea ensin. Markkinaehtoinen päästökauppa on teknologianeutraali, kustannustehokas ja yrityksille selkeä ohjauskeino. Vuonna 2005 alkaneen päästökauppajärjestelmän piirissä on noin 45 % EU-maiden kokonaispäästöistä.

Eduskuntapuolueiden yhteisessä ilmastolinjauksessa (2018) päästökaupasta todetaan:

- EU:n päästövähennystavoitteita tiukentavat lisätoimet tulee painottaa päästökauppasektorille, jotta energiantuotanto ja teollisuus etenevät kohti vähähiilisyyttä kaikissa jäsenmaissa. Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n päästökauppajärjestelmän kehittämiseen siten, että päästöoikeuksien hinta ohjaa tehokkaasti ja nopeasti päästöjen vähentämiseen. EU:n on edistettävä Pariisin sopimuksen tehokasta toimeenpanoa sekä hiilidioksidipäästöjen hinnoittelua ja hiilijalanjälkilaskentaa maailmanlaajuisesti.

Päästökauppaa voi tiukentaa mitätöimällä ylimääräisiä päästöoikeuksia.

Vuonna 2017 hallitus katsoi EU:n ympäristöministerien neuvotteluissa, että Suomen kannalta on tärkeää, että kansainvälisillä markkinoilla toimiva energiaintensiivinen teollisuus kuuluu jatkossakin päästöoikeuksien ilmaisaon piiriin ja tätä varten varataan riittävästi päästöoikeuksia. EU:n päästökauppadirektiivissä on myös huomioitu niin sanottu hiilivuotoriski, jotta runsaasti energiaa kuluttava teollisuus ei siirtäisi tuotantoaan pois EU-alueelta.

Suomalainen teollisuus myös investoi yhä enemmän uusiutuvaan energiaan sekä hiilivapaisiin tuotantomenetelmiin esim. metalliteollisuudessa.

Päästöhutokauppatuloja voidaan ohjata enemmän esim. erilaisiin kannustimiin, jotka tukevat siirtymää vähäpäästöisempiin tuotanto-, liikkumis- ja lämmitystapoihin.

Kiinteistökohtainen lämmitys on EU:n toiseksi suurin päästölähde liikenteen jälkeen. Eurooppalaiset rakennukset lämpiävät talokohtaisilla järjestelmillä, joiden polttoaine on 75-prosenttisesti fossiilista. Kannatamme esitystä EU:n päästökaupan laajentamiseksi kiinteistökohtaiseen lämmitykseen.

Pidemmällä tähtäimellä on esitetty myös päästökaupan laajentamista globaaliksi hiilipörssiksi, joka ylittäisi nykyiset sektorirajat ja sisältäisi myös nielut. Markkinaehtoinen hiilipörssi ohjaisi yrityksiä koko maailmassa tekemään ilmastovaikutuksiltaan tehokkaimmat toimet ensin ja kanavoisi tukea hiilen sidontaan, esim. metsityshankkeille ympäri maailmaa, myös Suomeen.

Laiva- ja lentoliikenne

Laiva- ja lentoliikenteen CO₂-päästöt ovat kasvusuunnassa samalla kun tieliikenteen päästöt vähenevät. Euroopan ympäristökeskus arvioi, että vuoteen 2050 mennessä lento- ja laivaliikenteen osuuden koko maailman hiilidioksidipäästöistä voi olla yhteensä lähes 40 prosenttia, ellei niiden vähentämiseksi ryhdytä lisätoimiin.

Laivaliikenteessä sekä rahti- että risteilyliikenne kasvaa. Liikenteessä on edelleen hyvin vanhoja aluksia, joiden CO₂- ja hiukkaspäästöt ovat merkittäviä.

Lento- ja laivaliikenne eivät ole mukana päästöjä rajoittavassa Pariisin ilmastopimuksessa. Laiva- ja lentoliikenteen päästöjen vähentäminen olisi tehokkainta teknologisia uudistuksia ja vähäpäästöisempiä ja energiatehokkaampia malleja suosimalla. Teknologisia ratkaisuja on jo olemassa, mutta arvokas laiva- ja lentoliikenteen kalusto uusiutuu hitaasti, sillä investoinnit ovat merkittäviä.

Mahdollisesta lentopolttoaineen verosta tai muista lentoveroista tulisi päättää vähintään EU-tasolla.

Kehitysyhteistyö ilmastonmuutoksen torjunnassa

KD pitää kiinni kehittyvien maiden ihmisten oikeudesta perushyvinvointiin. Talous ja sen myötä CO₂-päästöt kasvavat monissa maissa nopeasti, etenkin Aasiassa. Metsiä raivataan edelleen nopeaan tahtiin mm. Afrikassa, Etelä-Amerikassa ja paikoin Aasiassa viljelysmaaksi ja jopa puuhiilen tuotantoon. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii valtavia panostuksia kaikilta mailta. Toisaalta eri puolilla maailmaa ongelmiin on viimein herätty. Kehitysyhteistyö on tärkeä ilmastopolitiikan työkalu. Esim. FinnFundin investointien turvin on toteutettu laajoja tuulivoimapuistoja Afrikkaan sekä perustettu metsityshankkeita. Sekä uusituvan energian, että metsityksen potentiaali esim. Afrikassa on valtava.

KD on johdonmukaisesti kannattanut kehitysyhteistyövarojen nostoa 0,7% BKT:sta. Kehitysyhteistyömäärärahoja tulee edelleen kohdistaa myös ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtääviin toimiin, kuten metsityshankkeisiin, energiateknologiaan ja kestävään ravinnontuotantoon.

KANSALLINEN TASO

Suomen ilmastopäästöt

Suomen osuus maailman fossiilisten polttoaineiden käytöstä aiheutuvista päästöistä on 0,14%. Tilastokeskuksen mukaan v. 2017 kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt olivat 55,5 miljoonaa hiilidioksiditonnia vastaava määrä. Se on 15,8 miljoonaa tonnia vähemmän kuin 1990. Suomen ilmastopäästöt ovat laskusuunnassa, mutta toimien nopeuttamista tarvitaan, jotta Suomi saavuttaa oman osuutensa 1,5 asteen tavoitteesta.

Me suomalaiset tuotamme CO₂-päästöjä henkeä kohden enemmän kuin moni muu kansa. Syynä tähän on mm. kylmä ilmastomme ja pitkät matkat. Lisäksi osa suomalaista vientiteollisuutta on paljon energiaa kuluttavaa. Ilmastonmuutoksen torjumisen keinojen on oltava kansantaloudellisesti kestäviä.

Suomen ilmastopoliittiset sitoumukset

Suomi on sitoutunut Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteisiin. Viime syksynä Eduskuntapuolueiden yhteisessä ilmastojulistuksessa Kristillisdemokraatit ovat sitoutuneet näihin tavoitteisiin:

- Euroopan unionin ja Suomen ilmastopoliittikkaa uudistetaan siten, että teemme oman osamme maailman keskilämpötilan nousun rajoittamiseksi 1,5 asteeseen. EU:n pitkän aikavälin ilmastotoimet on rakennettava siten, että EU saavuttaa hiilineutraalisuuden ennen vuotta 2050.
- Hiilineutraalisuuden saavuttaminen EU:ssa vuosisadan puoliväliin mennessä edellyttää 2030 päästövähennysvelvoitteen tiukentamista vähintään 55 prosenttiin vuoteen 1990 verrattuna.
- Saavutamme Suomessa 2040-luvulla tilanteen, jossa kasvihuonekaasupäästömme ovat selvästi negatiiviset, eli poistamme nieluun avulla ilmakehästä enemmän kasvihuonekaasuja kuin tuotamme.
- Suomessa sähkön ja lämmön tuotannon tulee olla lähes päästötöntä 2030-luvun loppuun mennessä huolto- ja toimitusvarmuusnäkökulmat huomioiden.

Energian nettotuonti tulee vähentää 2-3 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä ja vuoteen 2040 mennessä olla riippumaton fossiilisesta tuontienergiasta ja sähkön nettotuonnista. Kivihiilen käyttö Suomessa loppuu vuoteen 2030 mennessä, jolloin pyrimme pääsemään uusiutuvan energian 50 prosentin osuuteen loppukäytöstä.

Elinkeinoelämä ja teollisuus – haasteita sekä ratkaisuja

Suomi on avoin vientivetoinen talous. Teollisuusrakenteen muutos kohti fossiilivapaata tuotantoa on Suomessa monia muita maita pidemmällä. Kotimainen teollisuus investoi jo nyt merkittävästi energiansäätöön ja uusiutuvaan energiaan. Suomi myös vie esim. tuulivoimaan liittyvää energiateknologiaa ja tässä on kasvupotentiaalia.

Ilmastonmuutos ja laajemmin kestävä kehitys eivät ole asioita, jotka ratkaistaan irrallaan kysymyksistä teollisuudesta, työllisyydestä ja inhimillisestä hyvinvoinnista. Isot muutokset esim. teollisuuden rakenteissa eivät tapahdu itsestään kivuttomasti. Rajoitusten ja kieltojen käyttö on joskus perusteltua, mutta niiden inhimilliset vaikutukset pitää myös huomioida. Hallitsematon kehitys tulee tarkoittamaan konkurssseja, autioituvia kaupunkeja, työttömyyttä ja syrjäytymistä ja tämä myös johtaa vastareaktioihin. Esimerkiksi ns. fossiilisten polttoaineiden käyttöä suosivien yritystukien alasajo pitää tehdä hallitusti niin, että muutoksesta tulee luovaa tuhoa eikä vain tuhoa. Suomeen tarvitaan kestävä kehityksen teollisuusstrategia, jossa

hahmotellaan pitkän tähtäimen muutospolku kohti fossiilivapaata yhteiskuntaa ja tuotantoa. Kannatamme myös lisäpanoksia energia-alan TKI-toimintaan. Kansainvälisesti muutosta jouduttaa sekin, että merkittävät sijoittajat ympäri maailmaa vetäytyvät öljy-, hiili- ja kaasuyhtiöistä.

Valtion omat keinot

Kansallisena ilmastopolitiikan työkaluna on myös valtion omistajaohjaus, joka voi olla tärkeä osa siirtymisessä kohti fossiilivapaata tuotantoa ja teknologiaa. Investointeihin liittyvät hankinnat ovat myös keino vaikuttaa vähähiiliseen julkiseen kulutukseen kilpailulainsäädännön puitteissa.

Energiajärjestelmä (tuotanto, siirto ja kulutus)

Energiantuotanto (ml. kaukolämpö) on merkittävin ilmastopäästöjä tuottava sektori (74% kokonaispäästöistä vuonna 2017). Suomen sähköntuotanto perustuu jo 80%:sti muuhun kuin fossiilisiin energianlähteisiin ja osuus kasvaa, mutta etenkin lämmön tuotannossa käytetään yhä hiiltä, turvetta ja öljyäkin. Energian kulutus Suomessa on hitaassa laskussa.

Kolmannes Suomen kaukolämmöntuotannosta perustuu yhä fossiilisiin polttoaineisiin, mutta muutos on käynnissä. Kaukolämmöntuotannon irrottaminen kokonaan fossiilisista polttoaineista nopeasti on suuri haaste, sillä muualta tuodun biopolttoaineen hyödyntäminen suurten kaupunkien voimaloissa ei logistiikkakysymys huomioiden välttämättä ole ilmastonkaan kannalta järkevä ratkaisu. Kaukolämmön laaja hyödyntäminen lisää jo nykyisellään suomalaisen energiajärjestelmän tehokkuutta merkittävästi.

Energiantuotannon teknologia kuitenkin kehittyy huimaa vauhtia. Uusia tapoja tuottaa, säästää, jakaa ja varastoida energiaa kehitetään koko ajan.

Huoltovarmuus ja omavaraisuus

Energiantuotannon on huomioitava myös Suomen huoltovarmuus. Suomen energiaomavaraisuutta on pyrittävä kasvattamaan. Suomen energiahuolto ei voi tulevaisuudessakaan olla yhden kortin varassa vaan energiapaletin monipuolisuus tulee säilyttää. Tuontisähkö tasapainottaa kohtuullisissa määrin energian hintaa sekä voi olla myös päästömielessä edullinen ratkaisu. Pohjoismaissa tuotetaan runsaasti uusiutuvaa energiaa, jota yhteisessä sähköverkossa tuodaan Suomeenkin.

Älykäs sähköverkko ja energian joustava hinnoittelu mahdollistavat kulutuksen tasaamisen siten, että huippukapasiteettia ei ole tarve hyödyntää nykyiseen tapaan. Varavoimaloita voidaan pitää myös fossiilisia polttoaineita käyttävinä, jos niiden tosiasiallinen hyödyntäminen on minimaalista.

Sähkön osuus kokonaisenergiankulutuksesta tulee kasvamaan. Energiantuotanto on myös siirtymässä keskitetyistä ratkaisuista hajautettuun tuotantoon, jotka voidaan nykyteknologialla kytkeä yhteiseen hallintaverkkoon. Näin voidaan pieniä tuotantoyksiköitä johtaa virtuaalivoimalan tavoin. Etenkin haja-asutusalueilla myös itsenäiset pienet tuotanto- ja jakelujärjestelmät yleistyvät.

Yhteiskunnan toimintojen sähköistyminen ja digitalisoituminen vaativat häiriötöntä sähkönjakelua. Tähän varaudutaan esimerkiksi maakaapeleiden ja erilaisten varajärjestelmien avulla.

Bioenergia ja turve

Uusiutuvan energian kasvu on viimeisen 30 vuoden aikana ollut lähinnä puun energiakäytön kasvua. Bioenergian käytön hallitulle lisäämiselle on yhä kasvunvaraa, mutta sen suhteellinen osuus on vähenemään päin, kun muut uusiutuvan energian lähteet kasvavat nopeasti.

Merkittävä osa bioenergian ja biopolttoaineen tuotannosta Suomessa perustuu metsäteollisuuden sivuvirtoihin ja hakkuutähteisiin. Suomen metsävarallisuutta tulee hyödyntää vastuullisesti siten, että puusta saadaan korkein mahdollinen jalostusarvo. Tuotteiksi kelpavaa puuraaka-ainetta ei tule käyttää energiantuotantoon.

Paikallisen kotimaisen turvepolttoaineen käyttö on perusteltua siirtymäajalla niin kauan kuin fossiilisista polttoaineista lämmön- ja sähköntuotannossa ei ole päästy eroon. Turve on osassa laitoksista bioenergialle tarpeellinen tukipolttoaine. Tiukoin vesiensuojelutoimin tuotantosoiden valumat saadaan pienemmiksi kuin luonnonsoiden valumat.

Tuulivoima ja muut uusiutuvat

Tuulivoiman kannattavuus on parantunut oleellisesti viime vuosina ja sen kapasiteetti tulee moninkertaistumaan ilman tukiakin. Kansainvälinen energiajärjestö (IEA) arvioi, että jo noin vuodesta 2025 alkaen tuulivoima olisi tärkein sähköntuotantomuoto EU-alueella.

Tuulivoiman merkittävä lisäkasvu edellyttää mittavia lisäpanostuksia sähköverkkoon sekä joko säätövoiman saatavuutta tai energian varastointiteknologiaa (esim. varastointi lämmöksi tai power-to-gas). Sähköverkon uudistamishaasteet koskevat koko EU-aluetta.

Suomessa testataan geotermistä energiaa ja ylimääräisen sähköenergian varastointia esim. kaasuksi tutkitaan. Myös aurinkoenergian potentiaali voi pidemmällä aikajänteellä olla merkittävä.

Ydinvoima

Euroopan sähköstä tuotetaan 30 prosenttia ydinvoimalla. Jokainen EU-maa päättää itse ydinvoiman käytöstä ja monet valtiot ovat viime vuosina ajaneet alas voimalaitaan. Toisaalla myös uutta ydinvoimaa rakennetaan ja reaktorityypit kehittyvät. Tulevaisuudessa myös fuusioreaktori saattaa osoittautua toimivaksi ratkaisuksi.

Ydinvoima on tuotannossa päästötöntä energiaa, mutta radioaktiivisen jätteen loppusijoitus on ratkaistava. Vastatuulella oleva ydinvoimarakentaminen voi saada jollain aikajänteellä uuden nousun, kun pienten modulaaristen ydinvoimaloiden sarjatuotanto käynnistyy maailmalla. Suomessa ne voivat palvella esim. kaukolämmön tuotannossa.

Kristillisdemokraatit pitävät ydinvoimaa toistaiseksi välttämättömänä ratkaisuna riittävän peruskuorman tuottamiseen sähköistyvässä yhteiskunnassa. Ydinvoiman lisärakentamista ei kannata poissulkea, vaikkakaan tämä ei ole nopea ratkaisu ilmastonmuutoksen hillintään. Kansanedustajilla on eduskunnassa vapaus äänestää omantuntonsa mukaan eduskunnan käsittelyyn tulevista periaateluvista ydinvoiman rakentamiseksi.

Hiilinielut, maankäyttö ja metsäpolitiikka

Maankäyttösektorin eli niin sanotun LULUCF-sektorin päästöt ja nielut ovat merkittävä osa EU:n ja Suomen ilmastopolitiikkaa. Luonnonvarakeskuksen (LUKE) laskelmien mukaan metsämaan tuoma hiilinielu olisi noin 27,9 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttia vuositasona.

Suomen metsät ovat 1970-luvulta asti kasvaneet enemmän kuin niitä hakataan, eli metsien hiilinielu kasvanut 20-50 miljoonalla tonnilla vuodessa. Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta mahdollisimman suuri metsien hiilivarasto olisi tavoiteltavaa.

Suomen ilmastotavoitteiden kireän aikataulun kannalta hiilinielun pieneneminen olisi ongelma. Toisaalta puun käytön lisäämisellä on myös tarkoitus korvata fossiilisia ja muita varsin epäekologisia tuotteita. Tulevaisuudessa puupohjaisilla tuotteilla voidaan korvata yhä enemmän mm. muovia ja ympäristön kannalta ongelmallista puuvillakuitua. Puurakentamisessa puussa oleva hiili sitoutuu pitkään ja korvaa mm. betonia.

Nielukeskustelussa on tärkeä muistaa, että Suomen metsien hakkuutasoa ei päätetä valtion toimesta, vaan metsätaloutemme perustuu tavallisten suomalaisten metsänomistukseen ja vapaasti toimiviin puumarkkinoihin. Luotamme suomalaisten metsänomistajien vastuullisuuteen ja ylisukupolvisen ajatteluun.

Kannatamme Metso-ohjelman ja soidensuojeluohjelman lisärahoitusta sekä Metsähallituksen tulostavoitteen arviointia ilmaston ja biodiversiteetin näkökulmasta. On mahdollista kehittää kannustimia/palkkioita jotka johtaisivat metsien kiertoaikojen pidentymiseen. Toisaalla on järkevää, että osa metsätalousmaasta käytetään intensiiviseen biomassantuotantoon.

Suunnitteilla olevien biojalostamoiden investointituki- ja luvituspäätöksissä tulee ottaa huomioon myös ilmasto- ja ympäristönsuojelulliset näkökohdat.

KUNNAT JA KANSALAISET

Kristillisdemokraatit haluavat nähdä koko maan elinvoimaisena ja houkuttelevana asumisen ja yrittämisen kannalta. Tiivisti asutuilla kaupunkiseuduilla, maalaiskunnissa ja haja-asutusalueilla tarvitaan erilaista politiikka, joka ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Ihminen on oman arkensa paras asiantuntija.

Kunnilla on merkittävä rooli asukkaidensa vähähiilisen elämäntavan edistämässä, koska ne tekevät paljon paikallista infraa ja palveluntuotantoa koskevia päätöksiä. Tärkein yksittäinen paikallinen ratkaisu liittyy kaukolämmöntuotantoon. Monet suurkaupungit sekä Suomessa, että maailmalla ovat ottaneet hiilineutraaliuden tavoitteekseen.

Kotitalouksien energiaratkaisut

Öljyllä lämpiää Suomessa edelleen noin 200 000 pientaloa. Kannatamme pienasuntojen energiaremonttien palauttamista sekä lämpöpumppujen arvonlisäverokannan alentamista. Ilmalämpöpumppujen määrä Suomessa ylittää kohta miljoonan.

Kunnat voivat helpottaa kansalaisten uusiutuvan energian ratkaisujen esimerkiksi helpottamalla tarvittavia lupaprosesseja sekä käyttämällä omistajaohjaustaan mm. energiyhtiöiden kohdalla.

Maaseudulla omakotitalojen puulämmityksellä on suuri merkitys. Puulämmitys tasaa sähkön kulutuspiikkejä pakkasilla, sillä pientalojen puulämmittäjät eivät kuluta ylimääräistä sähköä.

Liikenne

Kannatamme panostusta julkisen liikenteen kehittämiseen aina kun se on mahdollista. Liikenteen palvelullistuminen (MAAS) digitalisaation mahdollistamana tuo uusia ratkaisuja nykyisen julkisen ja yksityisen liikenteen välimaastoon.

Yksityisautoilun määrä on laskussa useissa länsimaissa. Kaupungeissa nuoret hankkivat yhä harvemmin ajokortin ja monet luopuvat auton omistamisesta.

Tulevaisuudessa autojen käyttövoimavalikoima monipuolistuu. Sähkö-polttoottorihybridit yleistyvät bensiini- ja dieselkäyttöisten autojen rinnalla. Myös polttomoottorien hyötysuhde paranee yhä.

Sähkö- ja biokaasuautojen määrä kasvaa hitaasti mutta varmasti. Biokaasun liikennekäytön teknistaloudellinen potentiaali Suomessa on vähintään 100 000 henkilöautoa sekä lisäksi raskasta kalustoa. Liikennekäyttö on biokaasulle järkevä käyttökohde, sillä autoissa biokaasu korvaa fossiilisia polttoaineita.

Yhteiskunnan on nopeutettava siirtymää vähäpäästöisiin ajoneuvoihin biopolttoaineita- ja biokaasua lisäämällä, konvertiotuella polttomoottoriautoille sekä biokaasu- ja sähköautojen tankkaus- ja latausasemaverkostoa laajentamalla. Autokannan uusiutumista vähäpäästöisemmäksi voi jouduttaa esim. romutuspalkkiokampanjoilla sekä vapauttamalla vähäpäästöisemmät autot auto-, käyttövoima- ja ajoneuvoverosta asteittain. Autokannan uusiutumisessa tulee kuitenkin huomioida myös raskaan kuljetuskaluston uusiutumisen pidempi aikajänne.

Raideliikenne on strateginen investointi, johon tulee panostaa. Raideliikenteen kehittämisessä on useita hyviä hankkeita, erityisesti pääradan lisäraiteiden rakentaminen.

Siellä, missä julkista liikennettä ei ole, oma auto on ainoa vaihtoehto kulkemiseen. Työmatkatukia (työmatkakuluvähennys, autoetu, vapaa autoetu ja pysäköintituki) voidaan uudistaa kannustamaan kevyen ja julkisen liikenteen sekä sähkö- ja biokaasuautojen käyttöä.

Maatalous ja ruoka

Suomalainen lähiruoka on ekoteko. Julkisissa hankinnoissa voidaan edistää hankintakriteereillä myös terveysperustein kasvinruuan osuuden kasvattamista sekä luomu- ja lähiruuan lisäämistä. Kasvisruoan menekin lisäämiseksi KD on ehdottanut kasvien ja vihannesten siirtämistä alempaan arvonlisäverokantaan. Kasvinjalostus on tärkeä osa ilmastonmuutokseen varautumista.

EU:n maatalouden ympäristötuki pitää voida kanavoida sekä luonnon-, että ilmastonsuojelun kannalta järkevästi.

Maaperän hiilinielun koko tunnetaan varsin huonosti. Viljelymenetelmiä kehittämällä voidaan maaperään sitoa nykyistä enemmän hiiltä. Tämä on ajankohtainen tutkimusaihe Suomessa.

Runsaasti hiilidioksidia päästävien suopeltojen raivaaminen maatalouden käyttöön tulee lopettaa. Olemassa olevat suopellot tuottavat turpeen lahotessa varsin merkittävän osan maatalouden CO₂-päästöistä. Tätä voidaan vähentää ns. säätösalaajituksen kautta, eli nostamalla vedenpintaa ylemmäs aktiiviviljelykauden ulkopuolella.

Suomeen tuodun ruoan ilmasto- ja ympäristövaikutuksiin täytyy kiinnittää huomiota. Tuotteiden hiilijalanjälkimerkintöjä voi kehittää EU-tasolla.

Karjatalouden lanta ja muut maatalouden sivuvirrat kannattaa käyttää biokaasun tuotantoon. Kannatamme investointitukea biokaasuntuotantolaitosten perustamiseen. Samassa kokonaisuudessa on mahdollista tuottaa myös lannoitetta omavaraisesti.

Hävikki, kuluttaminen ja kiertotalous

Merkittävä osa kaikesta kuluttamisesta ja tuotannon aiheuttamista CO₂-päästöistä syntyy sellaisten tuotteiden tuotannosta, joiden kestävyys on heikko tai joita käytetään vain kerran. Iso osa kulutustavaroista tuotetaan Aasiassa ja rahtiliikenne on merkittävä päästöjen pistelähde. Lisääntynyt verkkokauppa vaatii runsaasti pakkausmateriaalia. Hävikkiä syntyy runsaasti monenlaisissa tuoteryhmissä, kuten vaatteissa, kodinkoneissa, atk-laitteissa, ym.

Osta, kuluta ja heitä pois -kulttuuri on tullut tiensä päähän. Yritysten pitää kehittää uudenlaisia liiketoimintamalleja. Yhteiskunnan tehtävänä on ohjata käyttämään ja mahdollistaa kestävä kehityksen mukaisia toimintamalleja. Globaalisti tulee pyrkiä löytämään yhteistyömuotoja ja kansainvälisiä sääntöjä kiertotalouden lisäämiseksi. Luonnonvaroja tulee käyttää kestävällä tavalla ja uusiutuvien luonnonvarojen käyttöä lisätä globaalisti.

Suomessa ja Euroopassa kulutettavien tuotteiden valmistaminen halvan työvoiman ja kevyen ympäristösääntelyn maissa ei ole järkevää ympäristön kannalta. Kestävästä kuluttamisesta ja kiertotaloudesta pitää tehdä taloudellisesti järkevä vaihtoehto kuluttajille. Uusien liiketoimintamallien ja teknologioiden kehittäminen tuovat hyötyä koko yhteiskunnalle. Suomen kannattaa edistää kiertotaloutta, sillä ne maat, jotka pystyvät siirtymään kiertotalouteen ensimmäisinä, saavat siitä myös suurimman hyödyn uusien työpaikkojen ja vientimahdollisuuksien muodossa. Verotuksella ja lainsäädännöllä tulee ohjata tähän suuntaan.

Tällä hetkellä kolmasosa yhdyskuntajätteestä kierrätetään ja kolmasosa poltetaan energiaksi. Lainsäädäntöä on kehitettävä suuntaan, jossa uusiutuvat ja kierrätettävät raaka-aineet korvaavat uusiutumattomat. Sääntelyn kautta pitää helpottaa yritysten kykyä käyttää raaka-ainevirrat ja prosesseissa syntyvät sivuvirrat raaka-aineena jatkojalostukseen. Lajittelua ja kierrätystä on kehitettävä edelleen. Jätteenpolto on viimesijainen, kierron päättävä toimenpide.

Suomen tulee vaikuttaa siihen, että kodinkoneiden, autojen, ym. laitteiden kestävyydelle määritetään EU-tasolla laatukriteerit.

Globaalisti 1,3 miljardia tonnia ruokaa, eli kolmasosa maailman koko elintarviketuotannosta menee vuosittain hukkaan. Ruokahävikkiä pitää edelleen vähentää, vaikka Suomi onkin maailman johtavia maita hävikin torjunnassa.

Ilmastoahdistus ja toivo

Ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä on huomioitava myös tunteiden, ajatusten, ihmiskuvan ja arvojen taso. Ilmastoahdistuksen lisäämisen sijaan on luotava ratkaisuja, kehitettävä realistisia toivon näköaloja ja yhteisen tekemisen myönteistä meininkiä. Kohtuullisuuden, tyytyväisyyden ja ylisukupolvisen ajattelun hyveiden kasvattaminen on koko yhteiskunnan, ml. perheiden ja koulun tehtävä.

Ratkaisukeskeisyyden kautta Suomelle voi muodostua globaali missio, jossa voimme merkittävästi auttaa globaalien ympäristö- ja kehitysongelmien ratkaisussa.

KD:n ilmasto- ja energiateesit 2019

1. Tavoittelemme ilmastopolitiikkaa, joka perustuu sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin, yhteistyöhön sekä kokonaisvaikutusten tarkasteluun. Näin vältämme osaoptimoinnin. Ylisukupolvinen vastuu velvoittaa meitä toimimaan kestävästä yhteiskunnan hyväksi.
2. Ympäristöpolitiikassa katseen tulee olla tavoitteissa ja päämäärissä. Keinojen suhteen haluamme jättää liikkumavaraa jo siksikin, että teknologia kehittyy hyvin nopeasti.
3. Sitoudumme eduskuntapuolueiden yhteisiin ilmastotavoitteisiin (2018)
4. Tuemme ratkaisuja, joilla Suomen sähkön ja lämmön tuotannosta tulee päästötöntä vuoteen 2030 mennessä.
5. Pidämme tärkeänä monimuotoista energijärjestelmää, jossa huomioidaan ilmastopäästöjen lisäksi omavaraisuus, huoltovarmuus ja kustannustehokkuus. Yhteiskunnan kannustimien tulee huomioida nopea taloudellis-teknologinen muutos.
6. Ilmatoratkaisujen tulee huomioida myös kansantaloudellinen kestävyys, aluepolitiikka ja inhimillisuus. Ehdotamme, että Suomelle laaditaan kestävästä kehityksen teollisuusstrategia, joka luo suuntaa vähähiilisen teollisuus- ja innovaatiopolitiikan toteuttamiselle sekä valtion omistajaohjaukselle.
7. Panostamme alkavalla vaalikaudella kansalliseen tutkimus, kehitys- ja innovaatio (TKI) -rahoitukseen, jolla edistetään korkeaan osaamiseen perustuvan uuden vientiteollisuuden syntyä.
8. Pidämme tärkeänä vastuullista maa- ja metsätaloutta, joka tukee hiilinielujen säilymistä ja toimintaa. Kotimaisen turpeen käyttö on perusteltua siirtymäajalla niin kauan kuin fossiilisista polttoaineista lämmön- ja sähköntuotannossa ei ole päästy eroon. Tiukoin vesiensuojelutoimien tuotantosoiden valumat saadaan pienemmiksi kuin luonnonsoiden valumat.
9. Kehitysyhteistyön rahoitusta tulee korottaa ja edelleen kohdistaa myös ilmastomuutoksen hillintään ja sopeutumiseen tähtääviin toimiin, kuten metsityshankkeisiin, energiateknologiaan ja kestävään ravinnontuotantoon.
10. Pidämme liikenneratkaissa kattavaa raideliikennettä kansallisesti strategisena investointina. Kannustamme politiikallamme minimoimaan tieliikenteen päästöt, huomioiden paikalliset ja alueelliset olosuhteet.
11. Arvostamme yksilön vastuuta elämäntapavalinnoistaan, mutta yhteiskunta voi ohjata valintoja esimerkiksi julkisten hankintojen ja kannustavan veropolitiikan muodossa.
12. Vaadimme energiaremontteihin korvamerkityn kotitalousvähennyksen palauttamista sekä lämpöpumppujen arvonalisäveron pienentämistä kotitalouksien vähähiilisempien energiaratkaisujen kannustamiseksi.